

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

190737

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณและ
คุณค่าความเป็นมนุษย์ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล

THE DEVELOPMENT OF CONTEMPLATIVE PROGRAM IN NURSING CURRICULUM
TO ENHANCE ABILITY OF SPIRITUAL CARE AT THE END-OF-LIFE AND
RECOGNITION OF HUMAN VALUES AMONG NURSING STUDENTS

นางสาวสุวิริยา สุวรรณโคตร

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2555

190737

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณและ
คุณค่าความเป็นมนุษย์ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล

THE DEVELOPMENT OF CONTEMPLATIVE PROGRAM IN NURSING CURRICULUM
TO ENHANCE ABILITY OF SPIRITUAL CARE AT THE END-OF-LIFE AND
RECOGNITION OF HUMAN VALUES AMONG NURSING STUDENTS

นางสาวสุวิริยา สุวรรณโคตร

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2555

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณและ
คุณค่าความเป็นมนุษย์ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล

นางสาวสุวิริยา สุวรรณโคตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

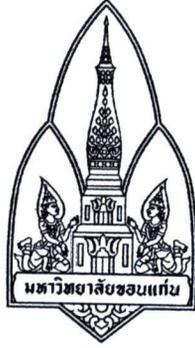
พ.ศ. 2555

**THE DEVELOPMENT OF CONTEMPLATIVE PROGRAM IN NURSING CURRICULUM
TO ENHANCE ABILITY OF SPIRITUAL CARE AT THE END-OF-LIFE AND
RECOGNITION OF HUMAN VALUES AMONG NURSING STUDENTS**

MISS SUVIRIYA SUWANNAKOAT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
IN CURRICULUM AND INSTRUCTION
GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY**

2012

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน

ชื่อวิทยานิพนธ์: การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายใน
มิติจิตวิญญาณและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับ
นักศึกษาพยาบาล

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์: นางสาวสุวิริยา สุวรรณโคตร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี สารรัตนะ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.นီออน พิณประดิษฐ์ กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพ.ธนา นิลชัยโกวิท กรรมการ
ดร.นฤมล เอนกวิทย์ กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.นီออน พิณประดิษฐ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.นฤมล เอนกวิทย์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมادتย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ศุวิริยา สุวรรณโคตร. 2555. การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย
ในมิติจิตวิญญาณและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษา
พยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.นီออน พิณประดิษฐ์, ดร. นฤมล เอนกวิทย์

บทคัดย่อ

190737

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการดูแล
ผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับ
นักศึกษาพยาบาล 2) ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย
ในมิติจิตวิญญาณและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล
การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการสร้างหลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลใน
การกำหนดหลักการและองค์ประกอบของหลักสูตร ระยะที่ 2 พัฒนาหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพ
ของหลักสูตร และการทดลองใช้หลักสูตร ระยะที่ 3 การใช้และการศึกษาผลของหลักสูตร ใช้รูปแบบ
การวิจัยเชิงทดลองแบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์
ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 16 คน โดยสมัครใจ และสุ่มอย่างง่าย
โดยการจับฉลากเข้ากลุ่มทดลอง 8 คน กลุ่มควบคุม 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ค่ามัธยฐาน การทดสอบ วิชคอกซอล และแมนวิทนี-ยู ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรฝึกอบรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความสามารถ
ในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณ ซึ่งประกอบด้วย มีความรู้ มีเจตคติที่ดี มีทักษะใน
การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณ และมีคุณค่าความเป็นมนุษย์ เนื้อหาของหลักสูตร
ประกอบด้วย ความหมายของผู้ป่วยระยะสุดท้าย และจิตวิญญาณ ความต้องการของผู้ป่วยระยะสุดท้าย
ในมิติจิตวิญญาณ คุณลักษณะของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย และการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย
ในมิติจิตวิญญาณ โดยใช้การอบรมภาคทฤษฎี 3 วัน (30 ชั่วโมง) และ การฝึกภาคปฏิบัติ 2 สัปดาห์
ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรมีความสามารถในการ
ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณมากขึ้น ทั้งในเรื่องของความรู้ เจตคติ และทักษะในการ
ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณ ผลการทดสอบวิคคอกซอล พบว่านักศึกษาในกลุ่มทดลองมี
ความรู้ในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
มีเจตคติในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมี

190737

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีคุณค่าความเป็นมนุษย์หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีทักษะในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณผ่านเกณฑ์ 70 % ทุกคน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการทดสอบแมนวิทนีส์ – ยูพบว่า ความรู้ เจตคติ และทักษะการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณค่าความเป็นมนุษย์พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มทดลองมีค่ามัธยฐานสูงกว่ากลุ่มควบคุม และผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่านักศึกษาที่เข้ารับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น เข้าใจญาติและผู้ป่วยระยะสุดท้ายมากขึ้น มีความสุขในการดูแลผู้ป่วยมากขึ้น และ ญาติผู้ป่วยทุกคนมีความพึงพอใจในการดูแลผู้ป่วยของนักศึกษา นอกจากนี้ผู้เข้าอบรม มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่าหลักสูตรนี้สามารถส่งเสริมความสามารถในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณและคุณค่าความเป็นมนุษย์ได้

Suviriya Suwannakoat. 2012. **The Development of Contemplative Education Program in Nursing Curriculum to Enhance Ability of Spiritual Care at the End-of-Life and Recognition of Human Values among Nursing Students.** Doctor of Philosophy Thesis in Curriculum and Instruction, Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisors: Assoc. Prof. Dr. Neon Pinpradit, Dr. Narumon Anekwit

ABSTRACT

190737

The purpose of this research were to: a) develop contemplative education program in nursing curriculum for enhancing ability of spiritual care at the end-of-life in the context of recognized human values and b) assess the effect of contemplative education program in nursing curriculum on nursing students' ability of spiritual care at the end-of-life and recognition of human values in nursing practice. This research was divided into three phases. The first phase sought to collect necessary information for curriculum development and learning process. The second phase involved the curriculum construction and validation. The third phase focused on curriculum implementation and assessment. A two-group, pretest-posttest experimental design was used. Participants were sixteen third-year nursing students enrolled in 2010 at Srimahasarakham Nursing College. Participants were randomly assigned to the intervention (n = 8) or to the control group (n = 8). Participants in the intervention group received the contemplative education program designed to be delivered for theoretical course for 30 hours in three days and clinical practicum for 60 hours in two weeks.

The contemplative education program aimed to enhance nursing students' knowledge, positive attitudes, and skills in providing spiritual care and their recognition of human values in holistic nursing practice. Core curriculum content included meaning of life and spiritual issues at the end-of-life, spiritual needs and care at the end-of-life, and nurses' characteristics and skills for spiritual care practice. Data were analyzed using percentage, means, standard deviation, Wilcoxon Matched-pairs Signed ranks Test, and Mann-Whitney-U Test. Content analysis was used to analyze qualitative data.

Major findings revealed that participants in the intervention group were most satisfied with the contemplative education program. Wilcoxon Matched – pairs Signed ranks Test demonstrated

190737

that knowledge and attitudes of spiritual care at the end-of-life in the intervention group significantly increased from pre-intervention to post-intervention ($p < .05$). All participants in the intervention group demonstrated competent skills of spiritual care with an overall scores of 70%. There was no significant difference in knowledge, attitude, and skills of spiritual care at the end-of-life (both at pre-intervention and post-intervention) between the intervention and control groups. Mann – Whitney – U Test demonstrated that the median score of recognition of human values in nursing practice of participants in the intervention group was significantly higher than that of the control group ($p < .05$). Based on content analysis, common comments of participants in the intervention group were self-improvement, better understanding needs and experiences of patients and relatives, experiencing happiness with providing care for the patients, and relative satisfaction with students' nursing practice.

In conclusion, Contemplative education program contributes in enhancing nursing students' abilities to provide spiritual care at the end-of-life and recognition of human values in holistic nursing practice.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.เนืออน พิณประดิษฐ์ ที่ปรึกษา และ ดร.นฤมล อเนกวิทย์ ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา และชี้แนะแนวทางต่าง ๆ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ แพทย์หญิงวนาพร วัฒนกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทญ.สุวดี อรัญโชติ อาจารย์ ดร.อริยพร คุโรดะ และ ดร.จิระพร ชะโน ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของ หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตภินันท์ ศรีจักรโคตร ดร.นัฐชญา คุรุเจริญ และ อาจารย์อรุณี อุปแก้ว ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือวิจัย

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณ พระอาจารย์ไพศาล วิสาโล ขอขอบพระคุณ ดร.จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร ดร.มกราพันธ์ จูฑะรสก นางสาววรรณ จารุสมบุรณ์ อาจารย์สุวคนธ์ คุรัตน์ นางสาวเทวี ไชยเสน และ นางปารณี มากดี ที่กรุณาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์

ขอขอบคุณ ดร.สมสิทธิ์ อัสตรนธิ นางสาววิชญา โมพีชาติ อาจารย์จิราวัฒน์ ปรัดถกรกุล กระบวนกรร่วมที่นำหลักสูตรไปใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณ คณาจารย์และบุคลากร วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามทุกคน ขอขอบคุณ อาจารย์พนิดา โยวะผุย อาจารย์นันทศักดิ์และผู้ช่วยวิจัย รวมทั้ง พยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลมหาสารคาม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการวิจัย ขอขอบคุณผู้ป่วย และญาติผู้ป่วยทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้าย ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี คณาสวัสดิ์ ผู้ที่จุดประกายให้ผู้วิจัยสนใจเรื่องของการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณ จนเกิดงานวิจัยชิ้นนี้ ขอขอบคุณ บิดา มารดา พี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ อันเป็นที่รักทุกคนที่ให้กำลังใจเสมอมา จนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุวิริยา สุวรรณโคตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามการวิจัย	8
3. วัตถุประสงค์การวิจัย	8
4. สมมุติฐานการวิจัย	9
5. ขอบเขตการวิจัย	10
6. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	10
7. นิยามเชิงปฏิบัติการ	12
8. สถานที่ทำการวิจัย	13
9. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	14
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
1. ความสามารถในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณกับคุณค่าความเป็นมนุษย์	15
2. จิตตปัญญาศึกษากับคุณค่าความเป็นมนุษย์	38
3. การพัฒนาหลักสูตร	63
4. กรอบแนวคิดการวิจัย	75
5. กรอบแนวคิดองค์ประกอบของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณและส่งเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล	76

สารบัญตาราง

			หน้า
ตารางที่	1	แนวทาง และรูปแบบของ การฝึกปฏิบัติตามแนวคิดปัญญาศึกษา	48
ตารางที่	2	ผลการทดสอบความรู้ในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณ	112
ตารางที่	3	ผลการประเมินเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณ	113
ตารางที่	4	ผลการประเมินทักษะในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณ ของนักศึกษา หลังการอบรม	114
ตารางที่	5	ผลการประเมินคุณค่าความเป็นมนุษย์ ก่อนและหลังการเข้าอบรม	119
ตารางที่	6	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความรู้ในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายใน มิติจิตวิญญาณในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการอบรม	124
ตารางที่	7	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เจตคติในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายใน มิติจิตวิญญาณในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการอบรม	124
ตารางที่	8	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ คุณค่าความเป็นมนุษย์ในกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมก่อนและหลังการอบรม	125
ตารางที่	9	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้ในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายใน มิติจิตวิญญาณของผู้เข้าอบรมระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนการอบรมและหลังการอบรม	126
ตารางที่	10	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเจตคติในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายใน มิติจิตวิญญาณของผู้เข้าอบรมระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการอบรมและหลังการอบรม	126
ตารางที่	11	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการช่วยให้ผู้ป่วยมีจิตใจจดจ่อกับ สิ่งที่ดีงามทักษะการช่วยให้ปลดปล่อยสิ่งที่ค้างคาใจและปล่อยวาง สิ่งต่าง ๆ ทักษะการช่วยให้ผู้ป่วยกล่าวคำอำลาและทักษะ โดยรวม หลังการอบรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	127
ตารางที่	12	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้เข้าอบรมระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการอบรมและหลังการอบรม	127
ตารางที่	13	ผลการแบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรและเอกสาร ประกอบหลักสูตร	267

สารบัญตาราง (ต่อ)

			หน้า
ตารางที่	14	ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร	269
ตารางที่	15	ตารางวิเคราะห์หลักสูตร	271
ตารางที่	16	ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์/เนื้อหา กับแบบทดสอบ	272
ตารางที่	17	ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับข้อคำถามในแบบวัดเจตคติ	273
ตารางที่	18	ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับเกณฑ์การประเมิน ในแบบประเมิน	274
ตารางที่	19	ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการอบรมในหลักสูตรส่งเสริมความสามารถ ในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล	295

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงสุนทรียสนทนา	45
ภาพที่ 2 การรับฟังอย่างลึกจากสุนทรียสนทนาจะก่อให้เกิดปัญญา	46
ภาพที่ 3 แนวทางและรูปแบบของ การฝึกปฏิบัติตามแนวจิตตปัญญาศึกษา ในรูปของต้นไม้	49
ภาพที่ 4 แสดงระบบการพัฒนาหลักสูตร	66
ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย	75
ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดองค์ประกอบของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการ ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติจิตวิญญาณและส่งเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล	76
ภาพที่ 7 แผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	108